

GIÁ TRỊ PHƯƠNG ĐÔNG TRONG MÔ HÌNH CHỦ NGHĨA XÃ HỘI VIỆT NAM

★ GS, TS LÊ VĂN LỢI

Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng,
Chủ tịch Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam

● **Tóm tắt:** Giá trị phương Đông là hệ thống các chuẩn mực, nguyên tắc và lý tưởng, được hình thành và phát triển trong đời sống tinh thần của các dân tộc Á Đông qua hàng nghìn năm lịch sử. Trong mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam, các giá trị phương Đông tiếp tục được kế thừa, phát huy, hiện thực hóa một cách sống động, đồng thời được bổ sung những nội dung mới, gắn với xu thế phát triển của thời đại và thực tiễn Việt Nam.

● **Từ khóa:** giá trị phương Đông; các dân tộc Á Đông; mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam.

Eastern values in the Vietnamese socialist model

● **Abstract:** Eastern values constitute a system of norms, principles, and ideals formed and developed in the spiritual life of East Asian peoples over thousands of years of history. In the Vietnamese socialist model, Eastern values continue to be inherited, promoted, vividly realized, while supplemented with new content linked to contemporary developmental trends and Vietnam's realities.

● **Keywords:** Eastern values; East Asian peoples; Vietnamese socialist model.

1. Mở đầu

Chủ nghĩa xã hội là mục tiêu và lý tưởng của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, hướng tới giải phóng xã hội, giải phóng con người. Quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội là sự vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện cụ thể của mỗi quốc gia dân tộc.

Việt Nam là quốc gia thuộc không gian văn minh phương Đông, với nền văn hóa lâu đời, được hình thành qua hàng nghìn năm lịch sử dưới ảnh hưởng của các hệ tư tưởng lớn như

Nho giáo, Phật giáo, Đạo giáo cùng nhiều dòng tư tưởng khác, tạo nên những giá trị đặc trưng của văn hóa phương Đông.

Trong quá trình tìm đường cứu nước và xây dựng xã hội mới, Hồ Chí Minh xuất phát từ truyền thống dân tộc, tiếp thu tư tưởng của C.Mác, Ph.Ăngghen, V.I.Lênin và kế thừa những giá trị nhân văn sâu sắc của văn hóa phương Đông, kết hợp sáng tạo giữa các giá trị của chủ nghĩa Mác - Lênin với truyền thống văn hóa dân tộc và tinh hoa văn hóa nhân loại. Trong công cuộc đổi mới, mô hình phát triển

của Việt Nam ngày càng thể hiện rõ đặc trưng của con đường xã hội chủ nghĩa mang bản sắc riêng. Đó không phải là sự sao chép cơ học một mô hình có sẵn, mà là sự vận dụng sáng tạo những nguyên lý của chủ nghĩa xã hội vào điều kiện lịch sử - văn hóa Việt Nam. Nhiều giá trị truyền thống của văn minh phương Đông đã được Đảng ta kế thừa và nâng tầm, trở thành những yếu tố góp phần cấu thành mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam.

2. Nội dung

2.1. Thời kỳ đổi mới, từ Đại hội VI đến Đại hội XIII, trong Cương lĩnh chính trị và trong các Văn kiện Đảng, thuật ngữ “mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam” chưa được sử dụng. Tuy vậy, vấn đề này đã được Bộ Chính trị chỉ đạo triển khai nghiên cứu, tổng kết qua Nghị quyết số 37-NQ/TW ngày 9-10-2014, trong đó yêu cầu: “Đi sâu nghiên cứu hệ thống quan điểm về mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam” (Bộ Chính trị, 2014). Trước đó, tại Đại hội VII, *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* được thông qua, trong đó lần đầu tiên xác định: xã hội xã hội chủ nghĩa mà nhân dân ta xây dựng là một xã hội “*dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh*” (ĐCSVN, 2007, tr.199), đồng thời nêu 06 đặc trưng và 07 phương hướng.

Đại hội XI (năm 2011) khi thông qua Cương lĩnh (bổ sung, phát triển năm 2011), trong đó đã có bổ sung, phát triển các đặc

trung của chủ nghĩa xã hội Việt Nam, gồm 08 đặc trưng, 08 phương hướng và 08 mối quan hệ lớn phải coi trọng giải quyết tốt, trong đó hệ mục tiêu “*dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh*” (ĐCSVN, 2011, tr.70) được xác định là đặc trưng thứ nhất. Thực chất, đó là những nội dung cốt lõi đặt nền móng cho việc định hình mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam.

Tại Đại hội XIV (năm 2026), lần đầu tiên thuật ngữ “mô hình chủ nghĩa xã hội Việt

Nam” chính thức được sử dụng. Trong nhận thức lý luận của Đảng đã dần hình thành các trụ cột chính của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam là: “Nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, nền dân chủ xã hội chủ nghĩa Việt Nam, do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo. Trong

các trụ cột của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam, kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa đóng vai trò là cơ sở, nền tảng, Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa và nền dân chủ xã hội chủ nghĩa là mục tiêu, nhân tố bảo đảm và động lực thúc đẩy quá trình đổi mới toàn diện ở Việt Nam, vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam là nhân tố quyết định” (ĐCSVN, 2026b, tr.200).

Như vậy, nhận thức lý luận của Đảng về mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam đến nay về cơ bản đã được xác định. Đó là kết quả của quá

Trong công cuộc đổi mới, mô hình phát triển của Việt Nam ngày càng thể hiện rõ đặc trưng của con đường xã hội chủ nghĩa mang bản sắc riêng. Đó không phải là sự sao chép cơ học một mô hình có sẵn, mà là sự vận dụng sáng tạo những nguyên lý của chủ nghĩa xã hội vào điều kiện lịch sử - văn hóa Việt Nam. Nhiều giá trị truyền thống của văn minh phương Đông đã được Đảng ta kế thừa và nâng tầm, trở thành những yếu tố góp phần cấu thành mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam.

trình phát triển nhận thức qua các kỳ Đại hội trong thời kỳ đổi mới, phù hợp với xu thế thời đại và thực tiễn Việt Nam, vừa mang giá trị phổ quát của nhân loại, vừa là những giá trị thuộc về bản chất và là đích đến của chủ nghĩa xã hội Việt Nam; là kết quả của quá trình tìm tòi, bổ sung, phát triển sáng tạo lý luận qua 40 năm đổi mới trên cơ sở kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; kiên định lý luận về đường lối đổi mới; kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; đồng thời coi trọng tiếp thu những giá trị truyền thống dân tộc, tinh hoa văn hóa nhân loại.

Xét trên tổng thể, mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam được thể hiện ở hệ mục tiêu, các trụ cột và các đặc trưng của một xã hội mới mà nhân dân dân ta quyết tâm xây dựng. Trong mô hình đó, các giá trị phương Đông tiếp tục được gìn giữ, phát huy, vận hành một cách sống động, song được bổ sung những *nội dung mới*, mang một *chất mới* phù hợp với xu thế phát triển của thời đại và thực tiễn Việt Nam khi đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển mới.

Giá trị được tiếp cận từ nhiều góc độ khác nhau và mang những nội dung, ý nghĩa không giống nhau. Hiểu một cách khái quát, giá trị là những chuẩn mực, nguyên tắc và lý tưởng được hình thành, xác lập trong quá trình sinh tồn của một cộng đồng xã hội nhất định, phản ánh những điều tốt đẹp mà cộng đồng ấy hướng tới. Theo nghĩa đó, giá trị phương Đông là hệ thống các chuẩn mực, nguyên tắc và lý tưởng, được hình thành và phát triển trong đời sống tinh thần của các dân tộc Á Đông qua hàng nghìn năm lịch sử, thể hiện trong những tư tưởng, học thuyết về chính trị, tôn giáo, đạo đức, nhân sinh... và phong tục,

tập quán, lối sống của con người nơi đây. Trong hệ thống giá trị đó, nổi bật là một số giá trị cơ bản, như: Coi trọng sự ổn định, trật tự xã hội gắn với vai trò của nhà nước; đề cao tinh thần đoàn kết, trách nhiệm với cộng đồng; coi trọng vai trò của văn hóa, đề cao vai trò của đạo đức và giáo dục con người; coi trọng sự phát triển hài hòa giữa con người với tự nhiên, con người với con người và giữa cá nhân với cộng đồng, xã hội...

Ở Việt Nam, những giá trị đó được biểu hiện rất đa dạng trong văn hóa, tư tưởng, chính trị và xã hội. Hồ Chí Minh chính là người đặt nền móng cho việc kết hợp nhuần nhuyễn các giá trị truyền thống dân tộc, tinh hoa văn hóa phương Đông và phương Tây vào lý luận và thực tiễn cách mạng Việt Nam với tinh thần “gạn đục khơi trong”. Vì vậy, nhiều giá trị của dân tộc và xã hội phương Đông đã thấm thâu sâu sắc, trở thành một cấu phần quan trọng làm nên bản sắc văn hóa dân tộc, đến nay, nó vẫn tiếp tục bổ trợ tích cực cho cả lý luận và thực tiễn trong mô hình chủ nghĩa xã hội hiện thực Việt Nam.

2.2. Trong mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam hiện nay, các giá trị phương Đông tiếp tục được gìn giữ, phát huy, vận hành một cách sống động, song được bổ sung những *nội dung mới*, mang một *chất mới* phù hợp với xu thế phát triển của thời đại và thực tiễn Việt Nam khi đất nước bước vào kỷ nguyên mới, được biểu hiện trên những nội dung cơ bản sau:

Một là, giá trị phương Đông trong nhận thức về hệ mục tiêu của chủ nghĩa xã hội Việt Nam

Tinh thần yêu chuộng “*hòa bình*”, phản đối chiến tranh, đề cao ổn định trật tự xã hội kết hợp “*đức*” và “*pháp*” trong việc trị quốc... là những nội dung đều có trong các trường phái tư tưởng phương Đông như Nho giáo, Đạo

giáo, Phật giáo, truyền thống dân tộc Việt Nam... nhằm bảo đảm sự ổn định của xã hội phương Đông phong kiến. Một số trường phái tư tưởng phương Đông cho rằng, xã hội muốn hòa bình, ổn định thì chính quyền trung ương phải mạnh, quyền lực không phân tán, nước không thể không có pháp, người không thể không đức, trị nước phải có những quy tắc nhất định mới có thể tạo lập một xã hội thái bình thịnh trị. Tiếp thu một cách chọn lọc, nâng tầm giá trị phương Đông cho phù hợp với thời đại và thực tiễn hiện nay, giá trị “hòa bình” được đưa vào hệ mục tiêu phát triển đất nước và là mục tiêu đầu tiên. Đây là điểm mới sáng tạo cho thấy tầm nhìn chiến lược của Đảng trong bối cảnh mới và đó cũng chính là khát vọng ngàn đời mà xã hội phương Đông luôn mong muốn đạt được.

Khát vọng “độc lập” là mục tiêu lý tưởng của xã hội phương Đông do hầu hết các quốc gia đều là thuộc địa, phong kiến. Mâu thuẫn cơ bản nổi lên trong xã hội phương Đông là mâu thuẫn giữa toàn dân tộc với chủ nghĩa thực dân phương Tây và chủ nghĩa phong kiến bản xứ. Trong bối cảnh đó, “dân tộc độc lập” chính là sự lựa chọn chính trị ưu tiên hàng đầu và trở thành mục tiêu lý tưởng thôi thúc các dân tộc bị áp bức vùng dậy đấu tranh, bởi chỉ khi độc lập dân tộc được thực hiện thì mới có tiền đề, điều kiện để phát triển toàn thể dân tộc, thực hiện mục tiêu “dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc”, xây dựng xã hội thái bình thịnh trị, thế giới “đại đồng”.

Quan điểm về mục tiêu của chủ nghĩa xã hội Việt Nam được soi sáng bởi chủ nghĩa Mác - Lênin, đồng thời nhiều giá trị mang tính đạo lý, nhân văn phương Đông được nhấn mạnh. Độc lập dân tộc gắn liền với hạnh phúc của nhân dân được đặt lên hàng đầu - thể hiện tinh thần yêu nước với hào khí “Nam quốc sơn hà nam đế cư” và “Không có gì quý hơn độc lập, tự do”. Hồ Chí Minh đã tiếp thu một cách sáng tạo những giá trị đó và trở thành hành trang dẫn dắt dân tộc đi tới mục tiêu “độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội”. Tư tưởng của Người không chỉ đáp ứng nhu cầu trực tiếp trước mắt, khát vọng dân tộc giải phóng, mà còn nâng tầm tư tưởng “dân tộc độc lập” của xã hội phương Đông lên tầm cao mới, thổi vào đó một luồng gió mới, mang một chất mới

Quan điểm về mục tiêu của chủ nghĩa xã hội Việt Nam được soi sáng bởi chủ nghĩa Mác - Lênin, đồng thời nhiều giá trị mang tính đạo lý, nhân văn phương Đông được nhấn mạnh. Độc lập dân tộc gắn liền với hạnh phúc của nhân dân được đặt lên hàng đầu - thể hiện tinh thần yêu nước với hào khí “Nam quốc sơn hà nam đế cư” và “Không có gì quý hơn độc lập, tự do”.

khoa học và cách mạng; có giá trị định hướng chiến lược lâu dài đối với cách mạng Việt Nam, đồng thời góp phần quan trọng soi sáng con đường đấu tranh vì mục tiêu “độc lập dân tộc” cho các dân tộc thuộc địa và phụ thuộc trên toàn thế giới. Theo Người, hai mục tiêu “độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội” phải gắn kết chặt chẽ, thống nhất không tách rời, tạo điều kiện, tiền đề, hỗ trợ lẫn nhau để thực hiện khát vọng “thái bình thịnh trị”, thế giới “đại đồng” của phương Đông; đồng thời, những khát vọng đó lại có sự tương đồng sâu sắc với mục tiêu tối thượng của chủ nghĩa xã hội là giải phóng con người, giải phóng dân tộc khỏi mọi sự áp bức bóc lột, đi tới xã hội

phồn vinh, hạnh phúc. Từ đây, “độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội” là sợi chỉ đỏ xuyên suốt, là mục tiêu lý tưởng nhất quán của cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Tại Đại hội XIV, căn cứ vào bối cảnh quốc tế, thời đại và trong nước; trên nền tảng của chủ nghĩa Mác - Lênin, nhất là kế thừa những giá trị trường tồn trong tư tưởng Hồ Chí Minh: “Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới” (Hồ Chí Minh, 2011, tr.624), đồng thời tiếp thu chọn lọc giá trị phương Đông và phương Tây, Đảng ta đã phát triển hệ mục tiêu của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam, đó là: xây dựng một nước Việt Nam “Hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội”. Trong hệ mục tiêu này, những giá trị phương Đông được thể hiện cụ thể như sau:

Tại Đại hội XIV, lần đầu tiên giá trị “độc lập” được tích hợp vào hệ mục tiêu của mô hình chủ nghĩa xã hội hiện thực Việt Nam. Điều đó không chỉ khẳng định việc tiếp tục “Kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội” (ĐCSVN, 2026a, tr.81), mà còn đáp ứng yêu cầu mới đặt ra từ những biến động nhanh chóng, phức tạp, khó lường của bối cảnh mới. Tuy vậy, nội hàm “độc lập” đã được bổ sung những nội dung mới, với chất mới và ở tầm cao mới. “Độc lập” không chỉ nhằm bảo vệ vững chắc từ sớm, từ xa chủ quyền, lãnh thổ của Tổ quốc (bao gồm vùng đất, vùng biển, vùng trời, dưới lòng đất, không gian mạng) mà còn bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân, chế độ xã hội chủ nghĩa; bảo vệ những thành quả cách mạng, công cuộc đổi

mới toàn diện; bảo đảm độc lập, tự chủ chiến lược về đường lối, chính sách và phương thức phát triển đất nước, không chấp nhận bất cứ một sự áp đặt, chi phối, thao túng nào từ bên ngoài; “độc lập dân tộc” phải là điều kiện vững chắc để hiện thực hóa mục tiêu xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội vào giữa thế kỷ XXI.

Các mục tiêu “dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc” nhằm vừa bảo đảm sung túc về vật chất vừa nâng cao đời sống tinh thần nhằm mục tiêu an dân, mang đậm tính nhân văn của xã hội phương Đông khi đề cao hạnh phúc chung, lợi ích cộng đồng, hài hòa xã hội và đạo đức; khao khát về một xã hội thái bình thịnh trị, thế giới “đại đồng”, có vua sáng, tôi hiền, dân chúng đoàn kết đồng lòng vì mục tiêu “dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc”. Theo cách hiểu truyền thống, những giá trị đó được thiết lập nhằm củng cố quyền lực tuyệt đối của nhà vua, thông qua “Thiên mệnh”, bảo đảm sự cai trị, ổn định xã hội phong kiến. Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, những giá trị ấy được tiếp thu một cách có chọn lọc và khi hòa quyện với lý tưởng cộng sản, nó đã góp phần làm nên tính đặc thù, được nâng tầm giá trị và mang lại những nội dung mới cho hệ mục tiêu của chủ nghĩa xã hội Việt Nam hiện nay.

Hai là, giá trị phương Đông trong nhận thức về đặc trưng của chủ nghĩa xã hội Việt Nam

Thời kỳ đổi mới, trong Cương lĩnh (bổ sung, phát triển năm 2011), khi phác thảo mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam với 08 đặc trưng, nhiều giá trị phương Đông tiếp tục được khẳng định. Trước hết, giá trị phương

Đông được thể hiện ở hệ mục tiêu phát triển đất nước (đặc trưng thứ nhất) đã được phân tích ở trên.

Triết lý “dĩ dân vi bản” của Nho giáo hay tư tưởng “dân là gốc của nước, nước lấy dân làm gốc, sức dân như nước”, “chở thuyền là dân, lật thuyền cũng là dân” trong truyền thống dân tộc được tiếp tục phát huy. Điều này được thể hiện ở việc xác định chủ nghĩa xã hội mà nhân dân ta xây dựng là xã hội “do nhân dân làm chủ” (đặc trưng thứ hai); “có Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân” (đặc trưng thứ bảy), vận hành theo cơ chế Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân làm chủ. Hay tư tưởng “dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc” được kế thừa và khẳng định ở đặc trưng thứ năm: “con người có cuộc sống ấm no, tự do, hạnh phúc, có điều kiện phát triển toàn diện”.

Triết lý nhân sinh đề cao tính “cộng đồng”, đặt lợi ích cộng đồng lên trên lợi ích cá nhân; chủ nghĩa yêu nước phương Đông và truyền thống đoàn kết dân tộc trở thành nguyên tắc giải quyết mối quan hệ dân tộc trong mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam: “các dân tộc trong cộng đồng Việt Nam bình đẳng, đoàn kết, tôn trọng và giúp nhau cùng phát triển” (đặc trưng thứ sáu). Coi trọng giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, trong đó có những giá trị được tiếp thu, kế thừa trong quá trình giao thoa, tiếp biến từ những giá trị phương Đông để xây dựng “nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc” (đặc trưng thứ tư).

Như vậy, trong thời kỳ đổi mới, ở những mức độ nhất định, giá trị phương Đông đã được bổ sung những nội dung mới, nâng tầm và được thể hiện trong hầu hết các đặc trưng của chủ nghĩa xã hội Việt Nam, đến nay là mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam với ba trụ cột nền tảng và hệ mục tiêu phát triển đất nước trong kỷ nguyên phát triển mới của dân tộc.

2.3. Qua thực tiễn 40 năm đổi mới, những giá trị truyền thống của dân tộc, tinh hoa văn hóa nhân loại, trong đó có nhiều giá trị phương Đông được kế thừa và phát triển trong quá trình xây dựng đất nước và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Biểu hiện cụ thể như sau:

Một là, kiên trì mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội

“Độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội” là giá trị cốt lõi, hàng đầu

trong hệ giá trị quốc gia được đúc rút từ tinh hoa văn hóa phương Đông và phương Tây, được soi sáng bởi lý luận khoa học, cách mạng, nhân văn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Đảng ta luôn kiên định mục tiêu và thực hiện sáng tạo trong từng giai đoạn cách mạng, trở thành “ý Đảng, lòng dân”, tạo sức mạnh tổng hợp để đưa đất nước vượt qua mọi khó khăn, thử thách, vươn mình phát triển. Trong 40 năm đổi mới, mặc dù bối cảnh quốc tế có nhiều biến động phức tạp, khó lường, xuất hiện nhiều vấn đề rất mới, chưa có tiền lệ như đại dịch Covid -19, sự phát triển như vũ bão của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư; các vấn đề an ninh phi truyền thống..., Đảng ta luôn kiên định mục tiêu “độc

“Độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội” là giá trị cốt lõi, hàng đầu trong hệ giá trị quốc gia được đúc rút từ tinh hoa văn hóa phương Đông và phương Tây, được soi sáng bởi lý luận khoa học, cách mạng, nhân văn của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội” lãnh đạo đất nước đạt được những kết quả rất quan trọng, toàn diện, với nhiều dấu ấn nổi bật. Nền kinh tế tiếp tục phát triển, chính trị - xã hội ổn định, độc lập, chủ quyền quốc gia dân tộc được giữ vững, tạo nền tảng vững chắc cho quá trình xây dựng đất nước và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, nhờ đó, vị thế và uy tín quốc tế được nâng cao.

Hai là, hiện thực hóa hệ mục tiêu và những đặc trưng của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam đạt được nhiều thành tựu quan trọng

Sau 40 năm đổi mới, đất nước tiếp tục phát triển nhanh, toàn diện mọi mặt. Hệ mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh” (Cương lĩnh 2011), nay là hệ mục tiêu “hòa bình, độc lập, dân chủ, giàu mạnh, phồn vinh, văn minh, hạnh phúc, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội” (Đại hội XIV) đang được thực hiện và đạt được nhiều thành tựu quan trọng. Vai trò lãnh đạo, cầm quyền của Đảng được giữ vững, công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng có nhiều chuyển biến tích cực về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ. Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa tiếp tục được xây dựng, hệ thống pháp luật được hoàn thiện cơ bản, bộ máy nhà nước được sắp xếp theo hướng tinh, gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả.

Quan điểm “dĩ dân vi bản”, “dân là gốc”, nhân dân là chủ thể, là mục tiêu và chủ thể thụ hưởng các thành quả của đổi mới được quán triệt và thực hiện trong quá trình xây dựng nền dân chủ xã hội chủ nghĩa, quyền làm chủ của nhân dân được phát huy. Việt Nam đã đạt được những bước tiến tích cực trong việc bảo đảm quyền con người, quyền công dân, lấy con người làm trung tâm, mục tiêu và động lực phát triển. Đại đoàn kết toàn dân tộc vốn

là truyền thống nổi bật của xã hội phương Đông được tiếp tục củng cố và tăng cường. An sinh xã hội, hạnh phúc và đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân không ngừng được nâng cao. Tiến bộ và công bằng xã hội, các chính sách xã hội, nhất là phúc lợi xã hội, an ninh xã hội, an ninh con người được triển khai thực hiện đồng bộ, toàn diện. Tỷ lệ hộ nghèo đa chiều liên tục giảm, là minh chứng cho phương châm “không để ai bị bỏ lại phía sau”. “Chỉ số phát triển con người (HDI) được cải thiện rõ rệt, tăng 14 bậc, đạt 0,766 điểm, thuộc nhóm nước phát triển con người cao. Chỉ số hạnh phúc năm 2025 xếp thứ 46/143 quốc gia, tăng 33 bậc so với năm 2021” (ĐCSVN, 2026a, tr.51).

Ba là, khát vọng về một xã hội hòa bình, thịnh trị, ổn định, hài hòa của phương Đông đang được hiện thực hóa dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam

Hiện nay, khát vọng về một xã hội ổn định, thái bình thịnh trị, thế giới đại đồng đang bị đe dọa; hòa bình thế giới và khu vực đứng trước nhiều thách thức: “Xung đột, chiến tranh, chạy đua vũ trang công nghệ cao diễn ra ở nhiều khu vực, nguy hiểm hơn, không loại trừ nguy cơ chiến tranh lớn” (ĐCSVN, 2026a, tr.77); chủ nghĩa cường quyền nước lớn, các trung tâm quyền lực điều chỉnh chính sách, chủ nghĩa bảo hộ, chủ nghĩa dân tộc cực đoan mới, nạn phân biệt chủng tộc,... đang đe dọa ổn định, hòa bình ở nhiều khu vực và vùng lãnh thổ trên thế giới, đồng thời ảnh hưởng không nhỏ đến hòa bình, ổn định và phát triển của Việt Nam. Phát huy các giá trị truyền thống, tiếp nối hào khí dân tộc Việt Nam, dưới sự lãnh đạo của Đảng, chúng ta đã vượt qua biết bao gian nan, thử thách.

Sau 40 năm đổi mới, đất nước Việt Nam hòa bình, độc lập dân tộc được bảo vệ vững chắc, tự chủ, tự tin vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội với nhiều thành tựu to lớn có ý nghĩa lịch sử. Trong bối cảnh đầy biến động khi hòa bình ở khu vực và trên thế đang bị đe dọa, Việt Nam vẫn kiên cường nổi lên như một tấm gương sáng và có nhiều đóng góp quan trọng, tích cực, hiệu quả vào giữ gìn sự ổn định trong khu vực và nền hòa bình thế giới, được cộng đồng quốc tế công nhận và đánh giá cao.

Những thành tựu đạt được là thành quả của việc phát huy sức mạnh tổng hợp của truyền thống dân tộc và sức mạnh thời đại; là sự kết tinh của các giá trị phương Đông và phương Tây; là sự kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh với tư duy đổi mới sáng tạo của toàn Đảng, toàn dân. Đại hội XIV đã khẳng định: “Cơ đồ, tiềm lực, vị thế, uy tín quốc tế của đất nước có được như ngày hôm nay là sự hội tụ, kết tinh truyền thống văn hóa hàng nghìn năm dựng nước và giữ nước; là thành quả của 96 năm xây dựng và phát triển đất nước dưới sự lãnh đạo của Đảng; là kết quả của 40 năm đổi mới; là quá trình liên tục đổi mới tư duy lãnh đạo trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; là sự hy sinh quên mình của biết bao thế hệ chiến sĩ cách mạng tiền bối, các đảng viên cộng sản, của đồng bào, đồng chí đã tận tụy lao động sản xuất, anh dũng chiến đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của Nhân dân, vì chủ nghĩa xã hội; là sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc; là biểu hiện sinh động của ý chí bền bỉ, tinh thần sáng tạo, lòng yêu nước nồng nàn của con người Việt Nam trong tiến trình phát triển” (ĐCSVN, 2026a, tr.19).

3. Kết luận

Mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam là kết quả của sự kết hợp sáng tạo giữa lý luận Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và truyền thống văn hóa dân tộc. Trong quá trình đó, nhiều giá trị của văn minh phương Đông đã được Đảng ta kế thừa và nâng tầm. Điều đó không chỉ góp phần tạo nên bản sắc của mô hình chủ nghĩa xã hội Việt Nam mà còn trở thành động lực tinh thần quan trọng cho sự phát triển bền vững của đất nước. Trong bối cảnh toàn cầu hóa hiện nay, việc tiếp tục kế thừa và phát huy giá trị phương Đông trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội có ý nghĩa quan trọng, vừa góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc, vừa củng cố sự tự tin, chủ động hội nhập quốc tế □

Ngày nhận bài: 18-3-2026;

Ngày bình duyệt: 11-4-2026;

Ngày duyệt đăng: 24-4-2026.

Email tác giả: levanloinpa@yahoo.com

Tài liệu tham khảo:

Bộ Chính trị (2014). *Nghị quyết số 37-NQ/TW ngày 9-10-2014 về công tác lý luận và định hướng nghiên cứu đến năm 2030.*

ĐCSVN (2007). *Văn kiện Đảng toàn tập. (Tập 53).* Nxb Chính trị quốc gia.

ĐCSVN (2011). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI.* Nxb Chính trị quốc gia - Sự thật.

ĐCSVN (2026a). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV. (Tập I).* Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

ĐCSVN (2026b). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIV. (Tập II).* Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.

Hồ Chí Minh (2011). *Toàn tập (Tập 15).* Nxb Chính trị quốc gia Sự thật.